

Richtlijnen en modelredactiestatuut Publieke Omroep

Richtlijnen

Verankering van redactionele onafhankelijkheid en versterking van de redactieraad binnen publieke omroepen:

De publieke omroepen vervullen een essentiële rol in de samenleving. De programma's van de publieke omroepen dragen bij aan een goed geïnformeerde en kritische samenleving door betrouwbare, onafhankelijke en zorgvuldig samengestelde content te bieden. Om deze rol effectief te vervullen, is een sterke waarborging van redactionele onafhankelijkheid en professionele autonomie van journalisten en programmamakers noodzakelijk.

Hoewel de Mediawet publieke en regionale omroepen verplicht om een redactiestatuut op te stellen (artikel 64b lid 1), ontbreekt daarin een uniforme standaard voor de inhoud van een dergelijk statuut. Hierdoor bestaat het risico dat redactionele autonomie per omroep verschilt en vatbaar is voor politieke, commerciële en of bestuurlijke beïnvloeding. Dat is niet alleen een bedreiging voor journalistieke producties, maar ook voor de integriteit van alle andere programma's.

Door deze richtlijnen op te nemen in de cao voor publieke omroepen, worden de journalistieke onafhankelijkheid en de inhoudelijke autonomie van non-fictieprogramma's juridisch afdwingbaar en ontstaat er een solide basis voor professionele vrijheid binnen de omroepen. Dit biedt programmamakers rechtszekerheid en voorkomt dat inhoudelijke beslissingen worden beïnvloed door commerciële belangen, politieke krachten of bestuurlijke overwegingen. Daarnaast vormt een in de cao verankerd redactiestatuut ([zie Modelredactiestatuut Publieke Omroep op de pagina Redactiestatuten](#)) de basis voor een gezonde en stabiele werkomgeving voor journalisten en programmamakers. Het stelt hen in staat hun werk uit te voeren zonder vrees voor censuur of ongewenste inmenging. Het garandeert tevens dat de publieke omroep zijn maatschappelijke functie blijft vervullen: het informeren, inspireren en onderwijzen van het publiek op een onafhankelijke en verantwoorde wijze.

1. Wettelijke basis en verankering in de cao

Op grond van de Mediawet (artikel 64b lid 1) zijn publieke en regionale omroepen verplicht een programmastatuut op te stellen dat de redactionele onafhankelijkheid waarborgt. De wet stelt echter geen inhoudelijke minimumeisen aan dit statuut. Om daadwerkelijke bescherming te garanderen, dient de cao specifieke bepalingen te bevatten die de redactionele autonomie structureel en juridisch afdwingbaar maken. Dit voorkomt inmenging door interne of externe partijen en zorgt voor een onafhankelijke en betrouwbare journalistieke praktijk.

2. Rechtszekerheid voor journalisten en programmamakers

Het redactiestatuut moet een heldere juridische basis bieden voor de rechten en plichten van redacties en hoofdredacties. Dit omvat onder meer een strikte scheiding tussen redactionele en commerciële activiteiten, zodat journalistieke producties en programma's niet beïnvloed worden door sponsorbelangen, advertentie-inkomsten of bestuurlijke richtlijnen. Het statuut dient van toepassing te zijn op alle mediavormen, zoals radio, televisie, online publicaties en geschreven journalistiek.

3. Onafhankelijke besluitvorming en duidelijke verantwoordelijkheden

De journalistieke en programmatische eindverantwoordelijkheid ligt bij de hoofdredacteur, die volledig autonoom beslissingen neemt over de inhoud en de redactionele koers. De functies van hoofdredacteur en directie moeten strikt gescheiden blijven, om te waarborgen dat zakelijke of bestuurlijke overwegingen de journalistieke onafhankelijkheid niet ondermijnen. De directie draagt verantwoordelijkheid voor het financiële en operationele beleid, maar mag geen directe invloed uitoefenen op de redactionele inhoud.

4. Redactieraad als medezeggenschapsorgaan

In redacties met veertien of meer medewerkers wordt verplicht een redactieraad ingesteld als democratisch gekozen vertegenwoordiging van de redactie. De redactieraad wordt goed en

tijdig geïnformeerd en krijgt inspraak in besluiten die van invloed zijn op de journalistieke koers, het programmabeleid, de samenstelling van de redactie en het redactiebudget.

- De leden van de redactieraad worden gekozen door de redactie via een periodieke verkiezing, waarbij alle redactieleden stemrecht hebben. Lidmaatschap van de redactieraad is niet verenigbaar met lidmaatschap van de ondernemingsraad, om belangenverstrengeling te voorkomen.
- Voor de uitvoering van hun taken worden de leden van de redactieraad vrijgesteld van regulier werk. De werkgever zorgt ervoor dat hiervoor voldoende ruimte wordt gecreëerd in het rooster, met een minimum van 4 uur per week.
- Daarnaast ontvangt de redactieraad een opleidingsbudget van €5.000 per jaar. Dit budget kan de redactieraad naar eigen inzicht inzetten voor trainingen en professionalisering.

5. Bescherming tegen politieke en commerciële invloed

De redactie opereert volledig onafhankelijk van politieke of commerciële partijen en mag geen binding hebben met politieke, levensbeschouwelijke of commerciële belangengroepen. Het redactiestatuut moet expliciet verbieden dat directieleden, bestuurders of externe financiers invloed kunnen uitoefenen op journalistieke producties. Dit waarborgt de objectiviteit en betrouwbaarheid van de berichtgeving.

6. Overleg- en adviesrecht van de redactieraad

De redactieraad voert minimaal tweemaal per jaar overleg met de hoofdredactie over strategisch programmabeleid, de redactionele formatie en het beschikbare budget. De directie is verplicht om voorafgaand advies in te winnen bij de redactieraad over beslissingen die impact hebben op de journalistieke onafhankelijkheid, zoals koerswijzigingen, redactionele reorganisaties of fusies. Indien de directie van het advies wenst af te wijken, dient zij dit ruim van te voren schriftelijk en gemotiveerd te onderbouwen. .

7. Benoeming en ontslag van de hoofdredacteur

De benoeming en het ontslag van de hoofdredacteur mogen uitsluitend plaatsvinden na een zwaarwegend en bindend advies van de redactieraad. De redactieraad heeft het recht om een kandidaat af te wijzen als deze niet voldoet aan de journalistieke onafhankelijkheidseisen. Daarnaast moet de redactieraad betrokken worden bij het vaststellen van het profiel, de selectiecriteria voor de functie en de daadwerkelijke gesprekken met geschikte kandidaten.

8. Rechten en plichten van journalisten en programmamakers

Journalisten en programmamakers dienen te werken volgens de journalistieke principes van zorgvuldigheid, objectiviteit en evenwichtigheid,. Tegelijkertijd hebben zij het recht om een opdracht te weigeren indien deze strijdig is met de journalistieke kernwaarden. Journalisten en programmamakers mogen zich verzetten tegen ingrijpende wijzigingen in hun werk en tegen hergebruik of heruitzending zonder hun voorafgaande toestemming. Indien een journalist of programmamaker ernstige gewetensbezwaren heeft tegen een opdracht, kan hij zich beroepen op het redactiestatuut en een bindend oordeel vragen aan de redactieraad.

9. Medezeggenschap van freelancers

Freelancers vallen deels onder het redactiestatuut en dienen in opdrachtcontracten expliciet beschermd te worden tegen journalistieke afhankelijkheid van commerciële of bestuurlijke druk. De vaste medewerkers van de redactie bepalen in welke mate freelancers toegang krijgen tot redactievergaderingen en stemrecht kunnen uitoefenen bij de verkiezing van de redactieraad. Dit waarborgt hun invloed zonder dat hun positie binnen de omroep onder druk komt te staan.

10. Geschillenregeling en onafhankelijke toetsing

Bij geschillen over journalistieke onafhankelijkheid of de toepassing van het redactiestatuut kunnen betrokken partijen een bindend oordeel vragen aan een onafhankelijke beroepscommissie. Deze commissie bestaat uit vertegenwoordigers van de redactie, directie en een onafhankelijke voorzitter. Dit mechanisme biedt een objectieve waarborg voor naleving van het redactiestatuut en voorkomt dat interne machtsverhoudingen de journalistieke autonomie aantasten.